

گذشت درباره قره‌باغ به نفع کیست؟

سرویس آذربایجان / خبرگزاری آران

احمد کاظمی

مسئله «گذشت در مناقشه قره باغ» بار دیگر از سوی نهادهای اروپایی مورد توجه قرار گرفته است. (در ادبیات سیاسی جمهوری آذربایجان « جمهوری آذربایجان» کلمه فارسی «گذشت» با همین تلفظ فارسی به معنای مصطلح در ایران یعنی اغماض و بخشش به کار می رود) ژواوسوارش رئیس مجمع پارلمانی سازمان امنیت و همکاری اروپا در گفتگو با خبرگزاری ترند در وین گفت: ما خواهان گذشت روسای جمهوری آذربایجان (جمهوری آذربایجان) و ارمنستان درباره قره باغ هستیم. وی همچنین با حمایت از فعالیت گروه مینسک جهت حل مناقشه قره باغ افزود: مناقشه قره باغ نباید از طریق جنگ حل شود. تنها راه حل این مسئله گفتگوهای سیاسی با حضور دولت های باکو و ایروان می باشد.

پیش از این نیز به ویژه در جریان مذاکرات سال 2001 پاریس و کی وست میان سران دولتهای باکو و ایروان مسئله لزوم گذشت در مناقشه قره باغ به دشت از سوی گروه مینسک مطرح شد. همان زمان نگرانی های زیادی در میان جامعه جمهوری آذربایجان ایجاد شد.

باکو بارها بر تعلق قره باغ به این کشور و آمادگی خود برای اعطای خودمختاری شبیه تاتارستان در روسیه به قره باغ یا مدلی مشابه اعلام کرده است اما ارمنستان با رد تعلق قره باغ به باکو بر استقلال این منطقه، ارتباط زمینی آن با ارمنستان و تأمین امنیت ارامنه قره باغ تأکید کرده است. از این رو این سؤال مطرح است که منظور نهادهای غربی از تأکید بر گذشت در مناقشه قره باغ چیست؟ و تأکید بر این موضوع اصولاً به نفع کدامیک از طرفین مناقشه محسوب می شود؟

واقعیت این است که اظهارات رئیس مجمع پارلمانی سازمان امنیت و همکاری اروپا همسو با طرح جدید گروه مینسک مبنی بر آزادی پنج شهرستان از هفت شهرستان اشغالی جمهوری آذربایجان (جمهوری آذربایجان) در خارج از قره باغ و برگزاری همه پرسی در قره باغ برای تعیین سرنوشت حقوقی آن است. براین اساس دولت باکو باید درباره کلبرج، لاجین و قره باغ گذشت کند.

مشخص است که در این طرح، عملاً گذشت یکی از طرفین مناقشه پیش بینی شده و با تحقق آن، سه شرط ارمنستان مبنی بر استقلال قره باغ، ارتباط زمینی قره باغ و ارمنستان و امنیت بین المللی ارامنه قره باغ تأمین می شود.

بر این اساس می توان گفت که اظهارات رئیس مجمع پارلمانی سازمان امنیت و همکاری اروپا با مصوبات اجلاس 1966 لیسبون سازمان امنیت و همکاری اروپا مبنی بر حفظ تمامیت ارضی ایران شمالی (جمهوری آذربایجان)، اعطای خودمختاری به ارامنه و تأمین امنیت آنها مغایرت دارد. در واقع این موضع گیری نشان می دهد - چنانچه عملکرد گروه مینسک نیز ثابت کرده است - نهادهای غربی و سازمان امنیت و همکاری اروپا قادر به حل عادلانه مناقشه قره باغ نیستند و اساساً به دنبال حل عادلانه آن نیز نمی باشند.

بنابر این انتظارات در ایران شمالی برای خروج دولت باکو از گروه مینسک و استفاده از پتانسیلهای منطقه ای جهت حل مناقشه قره باغ افزایش یافته است، چرا که روند کنونی تنها به تثبیت شرایط استقلال قره باغ کمک می کند. با این حال آنچه طی حدود 15 سال گذشته از سیاست دولت باکو به صراحت درک میشود ، این است که این دولت خارج از خطوط ترسیم شده گروه مینسک و سیاستهای امریکا و اروپا درباره مناقشه قره باغ عمل نکرده است. در سال 2004 مقامات باکو اعلام کردند که سال 2005 سال سرنوشت ساز درباره قره باغ میباشد . در این سال الهام علی اف اعلام کرد که در صورت عدم حل مساله از راه صلح دولت باکو به اقدامات نظامی دست خواهد زد اما با گذشت چهار سال نشان داد که دولت باکو توانایی اقدام نظامی ندارد . در برابر تهدیدهای الهام علی اف مقامات ارمنستان اعلام کردند که اگر باکو باز هم میخواید بخشهایی دیگر از قلمرو خود را از دست بدهد به اقدام نظامی دست بزند.

از سوی دیگر با گذشت زمان موضع باکو درباره قره باغ ضعیف تر میشود .